

NATURTURIST NORDJYLLAND

NATURTOURIST NORDJUTLAND

HOME

pdf

Oversigt

Naturlinks

Turistlinks

Søg

Mail

Bramslev Bakker, Valsgård Bæk, Hegedal

Hobro og Arden kommuner.

Afstand Hobro - Bramslev Bakker 7 km.

Privat, fredet område på ca. 300 ha.

Offentlig adgang ad afmærkede stier med udgangspunkt ved de på kortet viste p-pladser samt ved lystbådehavnen i Hobro.

Landskab og geologi

De fredede områder ligger ned til Mariager Fjord, som skærer sig dybt ned i landskabet. Udsigten over fjorden fra p-pladsen ved Bramslev Bakker er en af Nordjyllands mest imponerende. De stejle skrænter er en brat afbrydelse af det mere jævne, højtliggende landbrugsland, der omgiver fjorden. Fjorden er en såkaldt tunneldal, hvis udformning blev endelig afsluttet af kolossale smeltevandsstrømme under isen for 20.000 år siden. Undersøgelser tyder dog på, at her lå en dal allerede i tertiærtiden for over 1 mio. år siden, og at denne dal er blevet uddybet af den fremtrængende is.

Jordbunden i området skifter meget mellem sandet og leret jord. En af årsagerne er, at ler og mergel (kalkholdigt ler), der er aflejret i tertiærtiden, her ofte findes let tilgængeligt under istidslagene.

Mariager Fjord er meget varieret med dybder på op til 30 meter i den indre del, mens den er ganske lavvandet med en smal strømrende øst for Dania. Denne særlige udformning - og dens påvirkning af vandudskiftningen i forskellige dybder - er med til at gøre fjorden særlig sårbar for udvaskning af næringsstoffer fra især landbrug, dambrug og industri.

Da isen smeltede bort, blev tunneldalens sider furet af erosionskløfter, der blev skåret ned i det vegetationsløse landskab af regn- og smeltevand. Området ved Valsgård Bæk er en sådan dal, hvor talrige sidekløfter har opdelt dalsystemet i såkaldte "falske bakker". Dalen

De imponerende enebærkrat i Bramslev Bakker er opstået på grund af afgræsning gennem århundreder. Enen er et af de få træer, som ikke bliver nedbidt, og de kan derfor klare lang tids vedvarende græsning. Hvis græsningen ophører, får de træer, der ellers afbides, en chance, og enen skygges bort. Arealet afgræsses med får.

Copyright Kort- og matrikelstyrelsen

er flere steder skåret ned til grundvandet, der trænger frem som væld og kilder. Valsgård bæk er bevaret stort set ureguleret, kun opstemmet ved Hjerritsdal vandmølle. Yderst i dalen findes fladtliggende havaflejringer som er afsat, da fjorden i stenalderen stod 4-5 meter højere end i dag.

Valsgård bæk kan med lidt god vilje kaldes en dansk bjergbæk, idet den falder næsten 40 meter på det 3 km lange løb fra Valsgård til fjorden. Bækken snor sig vandrig og ureguleret i den snævre dal.

Dyrelivet

Det afvekslende landskab med tætte krat, skove og åbne hede- og overdrevsarealer er et eldorado for de fleste af vore almindelige vildtarter - råvildt, hare, ræv og grævling. Hertil kommer et meget rigt fugleliv, der udnytter de gode muligheder for skjul. Den hurtigt strømmende Valsgård bæk tiltrækker sjældne fugle som vandstær og bjergvipstjert.

Områdets kreaturer og heste søger kølighed og fred for insekter i fjorden en varm sommerdag. De græssende dyr er en forudsætning for, at områdets åbne eng-, hede- og overdrevsarealer med et varieret dyre og planteliv kan opretholdes.

Hvert år i november - december søger mange havørreder op gennem Valsgård Bæk for at gyde i bækens fine grusbund. Ved

ZOOM OUT

Plantelivet

På overdrevene i de fredede områder veksler græs- og lyngarealer med tætte krat af især ene. Enekrattene er særligt imponerende ved Bramslev Bakker, hvor enkelte træer når 6-10 meters højde. Enen er dog ikke alene om at præge de fredede områder. Her findes også omkring 25 andre arter af træer og buske med bævreasp, eg, seljepil, vilde roser, hvidtjorn og vildæble som de mest iøjnefaldende.

Den gamle driftsform med afgræsning har i en periode været ophørt, hvorved især vilde roser dannede et tæt vildnis. Der er nu udført en stor indsats med naturpleje, så megen uønsket opvækst er fjernet, og græsning er genindført med får, kreaturer eller heste. De vekslende jordbundsforhold medfører, at urtevegetationen på overdrevene er meget artsrig.

Fuglekirsebær er et af de talrige forskellige træer, der trives på skrænterne mod fjorden. Når de er modne, kan de tilbyde en uventet forfriskning på vandreturen.

Kulturhistorie

Når man nærmer sig de fredede områder nordfra, kan man ikke undgå at bemærke de mange gravhøje, der pryder landskabet. Bevarede grupper af høje fra bondestenalderen og især bronzealderen fortæller om agerbrugernes bosættelse nær fjorden. Fjordens rigdom har givet spillet en rolle for bondesamfundet ligesom for det forudgående jæger- og fiskersamfund, hvis bopladser ligger tæt langs fjorden.

Landsbyen Valsgård er opstået som direkte følge af bronze- og jernalderens agerbrugsbosættelser, og der er næppe tvivl om, at bakkerne i Hjerritsdal, Bramslev og Hegedal har været landsbyens fælles græsningsareal (=overdrev) gennem mange århundreder.

vandmøllen er anlagt en fisketrappe af modstrømstypen.

Information

Der er opstillet informationstavler med kort ved p-pladserne.

Fra p-pladsen for enden af Hjerritsdalvej er der adgang til fods til Valsgård bækdalen og Hjerritsdal Vandmølle ad den gamle møllevej fra vest. Selve møllen er privat område, men der er adgang til mølledammen, dæmningen og fisketrappen. Personlig henvendelse på møllen resulterer ofte i et kig indenfor i den spændede møllebygning.

De nuværende møllebygninger ved Hjerritsdal mølle er fra ca. 1830, men der har været mølledrift på dette sted siden 1400-tallet. Et specielt træk for nordjyske vandmøller er, at vandhjulet ret ofte er placeret inde i møllebygningen, mens det i det øvrige Danmark er placeret uden for gavlen eller ved den ene ende af møllehusets facade. Hjerritsdal Mølle er ingen undtagelse, idet den har et indvendigt overfaldshjul. Møllen er meget velbevaret og fuldt funktionsdygtig.